

HUSK
årsmøde
23.-24. april

DANSK FRILUFTSLIV

DANSK FORUM FOR NATUR- OG FRILUFTSLIV
NR. 65, MARTS 2006, PRIS: 40 KR.

DANSK FORUM
FOR NATUR- OG
FRILUFTSLIV

www.danskfriluftsliv.dk

Formand og kasserer:
Erik Jegsen
tlf. 64 72 26 73
jegsen@privat.dk

Næstformand:
Peter Bentsen
tlf. 35 35 45 86
pbentsen@ifi.ku.dk

Sekretær: Ole Larsen
tlf. 56 76 12 08
o_larsen@hotmail.com

Flemming Mumm
tlf. 28 35 68 43
mumm@traeklatring.dk

Mads Brodersen
tlf. 64 48 15 85
info@friluftsskole.dk

Carsten Damsgaard
tlf. 74 68 11 34
cdamsgaard@gmail.com

1. suppleant: Søren Gerdes
tlf. 60 81 64 33
sorengerdes@hotmail.com

2. suppleant: Louis Sørensen
tlf. 87 25 08 04
louis.cs@gmail.com

Redaktion:
Carsten Damsgaard (ansvarsh.)
Mads Brodersen
Terkel Berg-Sørensen
Louis Sørensen

Annoncer:
Louis Sørensen
tlf. 87 25 08 04
louis.cs@gmail.com

Grafisk tilrettelægning:
Kristian Dueholm Jensen
tlf. 75 87 61 05
dueholm@gmail.com

Webmaster: Flemming Mumm

Friluftsbogklubben:
bogklub@danskfriluftsliv.dk

Forsidefoto: Rune Kargo

ISSN 0909 – 0614

I n d h o l d

- 3 Formanden har ordet
- 5 Årsmøde
- 6 Regnskab og budget
- 7 Seminar
- 8 Nils Faarlund - en præsentation
- 11 Hvad er dit natursyn?
- 12 Langtursskøjteløb
- 14 Friluftsforskning i Norge
- 17 Friluftsnyheder
- 19 Friluftsbogklubben
- 23 Boglisten

Foreningens formål

Foreningens formål er at skabe, udbygge og vedligeholde kontakt imellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv.

Foreningen skal arbejde for at styrke danske naturoplysnings- og friluftslivstraditioner i samarbejde med vore nordiske nabolande med det formål at skabe harmoni mellem menneske og natur såvel som mellem mennesker.

Dansk Friluftsliv udgives af Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv og udkommer fire gange årligt:

nr. 66	juni	2006	deadline	1. maj
nr. 67	okt.	2006	deadline	1. sept.
nr. 68	dec.	2006	deadline	1. nov.
nr. 69	mar.	2006	deadline	1. feb.

Annoncering:

Det er muligt at annoncere i bladet. Prisen er 1500 kr. for en hel side og 900 kr. for en halv side.

Kontakt den annonceansvarlige for information om formater og evt. andre priser.

BESTYRELSEN HAR ORDET

Af Peter Bentsen

»Kirken har præsterne, skolen har lærerne og friluftslivet har vejlederne«

Sådan sagde Nils Faarlund i sin tid, da han startede debatten om institutionaliseringen af friluftslivet. Citatet er taget med i denne udgave af »bestyrelsen har ordet« af flere grunde.

For det første skal citatet illustrere den professionalisering af vejledere i friluftsliv, der ser ud til at være ved at ske. Undervisning og vejledning i natur- og friluftsliv i organiseret og institutionaliseret regi har en forholdsvis kort historie. Torbjørn Ydegaard taler med udgangspunkt i Faarlunds tanker om vejledning, bedstefarmetode mm. om institutionaliseringen af den traditionelle oplæring i natur- og friluftsliv. Vejledning i friluftsliv har således sin basis i ældre folkelige lærdomstraditioner.

En udvikling af det uorganiserede friluftsliv som startede i 60'erne i og omkring miljøet ved Norges Høgskole med Faarlund som foregangsmand. Inden for det uorganiserede fri-

luftsliv har intern oplæring, vejledning og videreførelse af kulturtraditioner eksisteret længe (lige så længe der har eksisteret levet friluftsliv).

I Danmark er denne udvikling også sket – dog med nogen forsinkelse i forhold til fx Norge, Sverige og England. Søren Andkjær kalder denne periode for institutionaliseringsfasen og konkluderer forsigtigt, at friluftsliv i dag i højere grad end tidligere praktiseres i organiseret, pædagogisk sammenhæng. En udvikling der kan registreres både i Danmark, Norden samt i den vestlige verden. I takt med at samfundsudviklingen gør, at vi kommer længere og længere væk fra den daglige kontakt med naturen, er der et øget behov for professionelle (og ikke mindst frivillige) vejledere i natur- og friluftsliv.

Der eksisterer imidlertid meget lidt viden om friluftslivvejlederes professionelle og frivillige virke på del- eller heltid. Derfor har bestyrelsen i Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv valgt at sætte fokus på friluftsliv som profession. I april afholdes DFNF's årlige generalforsamling og seminar. Denne gang

har vi valgt temaet »Friluftsliv og profession«. Det er tanken, at seminaret skal være med til at generere faglig identitet og bidrage til udviklingen af fremtidens vejlederpraksis.

Citatet skal i den forbindelse illustrere, at vi ønsker at belyse, udvikle og forstå arbejdet med undervisning og vejledning i natur- og friluftsliv. Hvor arbejder folk? Hvad arbejder folk med? Hvordan får man et arbejde med at formidle friluftsliv? Hvem arbejder folk med?

En række centrale spørgsmål som vi nok ikke får besvaret fyldestgørende lige med det samme, men måske belyst fra forskellige vinkler og ikke mindst udvekslet erfaringer omkring? Der eksisterer endnu ikke en fagforening, en a-kasse eller jobbank for friluftslivvejledere. Netop her kommer Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv ind i billedet. Foreningen har nu i snart 20 år arbejdet for, at »skabe, udbygge og vedligeholde kontakt mellem personer, der arbejder med vejledning og undervisning i natur- og friluftsliv«. DFNF er et fagligt forum, hvor vi kan udveksle erfaringer, idéer og være samlingspunkt fra personer, der arbejder med natur- og friluftsliv.

Seminaret vil som sædvanlig indeholde en række oplæg som belyser, diskuterer og perspektiverer temaet. Der vil være oplæg om arbejdet som selvstændig friluftsliv vejleder, arbejdet i den of-

MEDLEMSKAB

Medlemskab af foreningen kan tegnes via kassereren.
Kontingenter for 2005 er følgende:

Almindelige medlemmer (1 blad):	200 kr.
Parmedlemskab (1 blad):	250 kr.
Institutionsmedlemskab (2 blade):	400 kr.

fentlige sektor samt ikke mindst arbejdet i den frivillige sektor. Oplægsholderne kommer fra flere steder: Den private, den offentlige og den civile sektor. Se særskilt artikel om seminar og årsmøde i bladet.

Som det største trækplaster i forbindelse med seminaret bør det nævnes, at Nils Faarlund kommer søndag aften og holder oplæg med efterfølgende debat. Det er netop den tredje grund til at citatet indleder denne klumme. Faarlund har om nogen været foregangsmand(en) inden for natur- og friluftsliv i Norden. Dette er en enestående mulighed for at se, høre og møde en af pionererne inden for vejledning i natur- og friluftsliv. Vi er meget glade og beærede over, at Faarlund har givet tilsagn om at komme til Danmark.

Glem heller ikke, at der er mulighed for at komme allerede søndag eftermiddag og deltage i foreningens årsmøde. Her har du mulighed for at præge udviklingen, stille spørgsmål og ikke mindst give en hånd med i foreningen. Som noget nyt indleder vi med et kræmmermarked, hvor foreningens medlemmer kan købe og sælge brugte ting, sager, bøger og udstyr samt ikke mindst nyde foråret i et inspirerende og vigtigt friluftsmiljø og -netværk.

Natur- og friluftsliv er i dag genstand for en øget opmærksomhed fra mange sider. Allerede i 1986 konkluderede Eichberg og Jespersen på baggrund af en diskursanalyse, at samfundet var på vej mod toppen af endnu en »grøn bølge«. Natur er blevet et plusord. Denne orientering

mod naturen har mange udtryk. Der er en øget offentlig tillid til, at friluftslivet kan løfte en række opgaver i velfærdssamfundet, fx læring, sundhed og rehabilitering. Der dukker flere og flere selvstændige og private udbydere, firmaer og arrangementer op. Og endelig er der en øgning i den civile befolknings brug af natur og udøvelse af friluftsliv. Det er på tide, at vi også får sat fokus på aktørerne inden for dette felt – nemlig vejlederne i friluftsliv. Det være sig dem der er ansat i det offentlige som de

private selvstændige samt de vejledere, der bruger tid i de frivillige organisationer, foreninger og uorganiserede sammenhænge. Ligesom, at skolen har brug for lærerne og kirken har brug for præsterne, så har friluftslivet i højeste grad brug for vejledere og undervisere i friluftsliv i både professionel og frivillig henseende.

Du ønskes velkommen til forårets seminar!

Foto: ?

EFTERLYSNINGER

Medlem 727: Stig Rygaard Jensen
er flyttet fra Øresundsvej 49 2. tv., 2300 København S.

Medlem 735: Bente Poulsen
er flyttet fra Postbox 518, 3952 Ilulissat, Grønland

Er der nogen, der ved hvor de er flyttet hen?

ÅRSMØDE

Af Carsten Damsgaard

Der indkaldes hermed til årsmøde og generalforsamling i Dansk Forum for Natur- og Friluftsliv. Det foregår i år på Himmelbjergvejens Natur- og Idrætsefterskole ved Gl. Rye. Vi starter søndag den 23. april kl. 16 med et »kræmmermarked«, hvor foreningens medlemmer kan købe og sælge brugte ting, bøger og udstyr samt ikke mindst nyde foråret i et inspirerende og vigtigt friluftsmiljø. Friluftsbogklubben har en række gode tilbud og der bydes på kaffe.

Resten af programmet for søndagen ser således ud:

- Kl. 17 begynder det officielle årsmøde med dagsorden iflg. vedtægterne
- Kl. 19 serveres der aftensmad og en kop øl
- Kl. 20 oplæg ved Nils Faarlund og efterfølgende debat med opponenter og ordstyrer
- Kl. 22 øl, hygge osv.

Deltagelse i årsmødet koster 100 kr. inkl. forplejning og overnatning. Der er mulighed for at overnatte på følgende måder: I gymnastiksal, klasselokale, i lavvu, telt eller shelter.

Husk, at der om mandagen er et spændende seminar samme sted. Se side 7. Hvis du også deltager i dette seminar er prisen i alt 300 kr. for begge dage.

Hold øje med vores hjemmeside, der løbende opdateres med seneste nyt om seminar og årsmøde! Tilmelding til Ole Larsen på tlf. 56 76 12 08 eller mail: o_larsen@hotmail.com senest den 10. april.

Vel mødt!

Foto: Kristian Dueholm Jensen

FORSLAG TIL ÅRSMØDET

På det kommende årsmøde foreslår bestyrelsen en kontingentstigning gældende for 2007. Kontingentet foreslås hævet til 250 kr. for almindelige medlemmer, 300 kroner for parmedlemmer og 500 kroner for institutionsmedlemmer. Sidstnævnte får som nu to eksemplarer af hvert blad.

REGNSKAB OG BUDGET

Af Erik Jegsen

	BUDGET 2005	REGNSKAB 2005	BUDGET 2006
<i>Indtægter:</i>			
Tipsmidler.....	25.000	25.000,00	30.000
Kontingenter	66.000	75.000,00	75.000
Renter.....	0	12,26	0
Projekter & arrangementer.....	12.000	1.2447,32	10.000
Med tipsmidler	9.000	10.000,00	10.000
Annoncer i bladet.....	10.000	9.200,00	10.000
Diverse.....	0	0,00	0
I alt	122.000	131.659,58	135.000

<i>Udgifter:</i>			
Bladet	75.000	74.676,41	80.000
Kurser	0	9.290,00	5.000
Projekter	14.000	15.207,94	10.000
Nordiske aktiviteter.....	3.000	3.122,00	3.000
Mødeaktiviteter	18.000	15.673,30	20.000
Administration	12.000	12.854,00	15.000
Diverse.....	0	110,75	0
I alt	12.2000	130.934,40	133.000
Resultat	0	725,18	2.000
Egenkapital.....	2.000	1.995,35	2.500
Likvide aktiver	2.000	2.720,53	4.500

Erik Jegsen
Kasserer

Dan Panton
Revisor

Jannie Nielsen
Revisor

SEMINAR - friluftsliv og profession

Mandag den 24. april afholdes seminar på Himmelbjergetegnens Natur- og Idrætsefterskole/Knøsgården ved Gl. Rye. Det er tanken, at seminaret skal medvirke til at generere faglig identitet og bidrage til udviklingen af fremtidens vejlederpraksis. Vi ønsker som forening at belyse, udvikle og forstå arbejdet med undervisning og vejledning i natur- og friluftsliv. Hvor arbejder folk? Hvad arbejder folk med? Hvordan får man et arbejde med at formidle friluftsliv? Hvem arbejder folk med? Altså en lang række centrale spørgsmål som vi ikke forventer at få besvaret lige med det samme, men måske belyst fra forskellige vinkler og ikke mindst udvekslet erfaringer omkring? Seminaret vil som sædvanlig indeholde en række oplæg som belyser, diskuterer og perspektiverer temaet. Der vil være oplæg om arbejdet som selvstændig friluftsliv vejleder, arbejdet i den offentlige sektor samt ikke mindst arbejdet i den frivillige sektor. Endvidere arbejder vi på at få en repræsentant fra et forsikringselskab til at holde et oplæg omkring forsikringsforhold i forbindelse med friluftsliv.

PROGRAM

- 08.00 Morgenkaffe
- 09.00 Check-in
- 09.30 Velkomst ved DFNF og Lars Bo Nielsen, Knøsgården
- 09.45 Jacob Haahr, friluftsliv vejleder:
»Friluftsliv og iværksætteri – arbejdet som selvstændig vejleder i natur- og friluftsliv«
- 10.30 Lisbeth Kernfelt og Preben Egeskov, DGI:
»Friluftsliv, foreningsliv og den frivillige sektor – DGIs arbejde med vejledning i natur- og friluftsliv«.
- 11.15 Pause
- 11.30 Repræsentant fra Friluftsrådet: »Friluftsliv i naturvejledningen...«
- 12.15 »Friluftsliv og forsikring!«
- 13.00 Frokost
- 14.00 Aktiviteter som f.eks. stavgang, ridning, naturvandring, kanotur eller kajaktur
- 16.00 Afrunding med kaffe – tak for denne gang.

Ret til ændringer forbeholdes.

Pris for deltagelse i seminaret er 250 kr. som betales ved ankomsten. Deltager du også i årsmødet om søndagen skal du kun betale en samlet pris på 300 kr.

Hvis du ankommer med tog:

Tog ankommer fra syd og nordfra til Skanderborg. Her skiftes der til et tog mod Ry og Silkeborg.

Stå af i Ry og tag en bus mod Silkeborg til Glarbo. Spørg chaufføren om han stopper ved Himmelbjergetegnens Natur- og Idrætsefterskole, eller i Glarbo.

FOTO: KRISTIAN D.J.

NILS FAARLUND - EN PRÆSENTATION

Af Torbjørn Ydegaard

I mere end et kvart århundrede har jeg kendt Nils Faarlund, hovedvejleder ved Norges Høgskole for Friluftsliv, hvorfra jeg har min uddannelse som vejleder i friluftsliv. Og bortset fra min familie er der ikke noget menneske, der har betydet mere for mig og for hvordan mit liv har formet sig. Mange ture har vi taget sammen, mange gange har jeg arbejdet under hans ledelse, utallige er de gange vi sammen har drukket pebermyntete (fra Helgas have), mens Nils har fortalt om livet blandt tinderne, om Sherpaerne i Nepal og om den sidste redigering af Stortingsmeldinger i sene nattetimer. Det er derfor også med stor glæde, at jeg her, forud for hans besøg i Danmark på DFNFs seminar den 23. april, har påtaget mig at introducere skandinavisk friluftslivs 'grand old man' Nils Faarlund for det danske publikum. Både den del der kender ham og den del der ikke kender ham eller som kun har hørt om ham – evt. endda kun har hørt rygter om ham.

Nils er noget så særegent som en norsk europæer. Norsk fordi han, ligesom alle andre nordmænd (sådan ser det i hvert fald tit ud fra Danmark), nærer en næsegrus kærlighed til hjemlandet. Ikke nødvendigvis til norsk politik, til norsk mentalitet (hvis der findes et sådant begreb?) eller »de tusind hjem«, men i bogstaveligste forstand til »landet, som det stiger frem«. Nils har viet sit liv til at få os andre, norske som danske mm., med »op på fjeldet, ind i skoven og ud til kysten«. Han er også norsk i sin utrættelige iver for brunostens fortræffeligheder og – hvilket er mere eksotisk – for gammelostens ditto!

Europæisk (hvis man da må kalde en nordmand for det?) er Nils også, ikke bare af uddannelse (som forbløffende mange andre nordmænd) og ægte-

stand, men også af sind. Fortsat på det kulinariske plan: Jeg har set ham med en selvfølgelighed, som man skulle tro umulig, når man kender til hans ellers afdæmpede livsstil, svinge de store ølkrus i Deutscher Alpenvereins bierstube i München. Det var skik følge eller land fly! Og på et vinterfjeldkursus på Hjerkin Fjellstue for den norske hærs officerskadetter, hvor vi begge var vejledere, flokkedes »de grønklædte« ved aftensmaden om bordet med kød, kartofler og brun sovs – mens Nils og jeg på bedste kontinentale vis, og tilsyneladende helt forladte, gjorde os til gode med det store udvalg af salater og gode oste.

Mere seriøst har han gennem en utrættelig rejseaktivitet og aktiv mødedeltagelse i diverse fora fået Norge med i internationale netværk, først og frem-

mest omkring den organiserede redningstjeneste i bjergene og i organiseringen og uddannelsen af autoriserede og certificerede bjergførere. En kraftpræstation til gavn og glæde for både Norge og udlandet – tænk blot på »Die Norweger Methode«, der nu benyttes overalt i verden som en enkel og rimelig troværdig metode til analyse af snelagenes stabilitet i forbindelse med vurdering af risiko for sneskred!

Udover at være norsk europæer er Nils alsidig som få, og kan tale med de fleste om langt de fleste emner – jeg har hørt ham i dybe og meget vidende sammenligninger af forskellige ældre motorcykelmodeller, af komplicerede medicinske problemstillinger og meget andet fra et vidt spekter af vidensområder. Så rygterne om den ensidigt fokuserende friluftsfanatiker holder i hvert fald ikke stik.

Men selvfølgelig er Nils den han er, i kraft af sit virke på og for Norges Høgskole for Friluftsliv. Jeg gav i antologien Friluftsliv under forandring en skildring af skolens opståen og udvikling, som jeg ikke skal gentage her. Men med til forhistorien til Høgskolen hører Nils' efter eget udsagn største fejltagelse nogensinde: I begyndelsen af 60'erne blev han af professor Arne Næss inviteret med på en ekspedition til bjergene i Pakistan. Nils takkede nej af hensyn til sin meget lovende forskerkarriere, der

vurderedes ikke at kunne holde til flere måneders fravær. Andre unge klatrere og lovende kometer på den hjemlige stjernehimmel takkede ja, og drog af sted på eventyr. Og det gik dem ikke ilde. F.eks. blev Ralph Høibakk både direktør for Tandberg og Everestbestiger (på professorens nevøs – også han hedder Arne Næss – ekspedition i 1985). Og Nils, ja han droppede forskningen, »droppede ud« og etablerede Høgskolen!

Norges Høgskole for Friluftsliv har siden starten i 1967 afholdt kurser i især fjeldets friluftsliv, både sommer og vinter. Det må være blevet til mange, både kurser og deltagere, i alle de år. For der har både været åbne kurser og rekviderede kurser. Blandt andet har Hærens officerskadetter i alle disse år været i hænderne på Nils og hans vejledere, undertegnede inkl. – og her var det ikke krigens kunst, der blev lært, men kærlighedens: At kunne tage sig af et mandskab, der er udkommanderet til træning i krævende terræn og med Forsvarets standardudrustning, at tage sig af disse drenge, så de ender med at elske at være ude, så de gør det med glæde – og så de fortsætter med det efter endt tjeneste! Om projektet nogensinde er lykkedes ved jeg ikke, men nu på vej ind i, hvad der må være den 40. sæson, fortsætter Hæren, sparer under og nedskæringer til trods, med at komme til Nils og Høgskolen – som den eneste civile institution overhovedet, der indgår i officersuddannelsen!

Forholdsvist tidligt i 70'erne, og under en heldig (eller forstandig) sammenblanding af tidens

kritiske holdninger og erfaringerne med instruktion i friluftsliv, udvikles på Høgskolen det pædagogiske begreb eller arbejdsmonster »vejledning i friluftsliv«. Herfra er det gået ind i skandinavisk sprogbrug og betegner nu en særlig måde at organisere en læringsituation i fri luft på. På det såkaldte Transtjern-seminar i 1979 kunne man i en programerklæring, der nu er blevet klassisk litteratur for alle vejledere i friluftsliv (se Mestre Fjellet nr. 29), i en række korte begrundelser skitsere vejledningens rammer:

- at situationen er valgt efter evne og i mest mulig fri natur
- at gruppestørrelsen er valgt med henblik på kvalitet frem for økonomi
- at gruppesammensætningen er mangfoldig
- at varigheden af vejledningen giver mulighed for læring af færdigheder og tilvænning til naturrytmerne
- at levemåden er præget af deltagelse i gruppens liv og harmoni i forhold til naturen
- at redskaber, beklædning og mad vælges ud fra deltagernes tryghed og ud fra miljøhensyn.

For en vejleder i friluftsliv indebærer dette tre fordringer:

- godt kendskab til naturen.
- godt kendskab til vejledningsprocessen.
- deltagelse i samfundslivet.

Dette er et pædagogisk arbejdsmonster, der fjerner sig fra instruktionens »jeg vil, at du skal« og bevæger sig i retning af samtalen og den fælles udforskning af erkendte problemstillinger.

Indimellem kan metoden opleves meget løs i sin struktur og som om der ingen egentlig læring er forbundet med den – man står tilbage og har umiddelbart svært ved at sige, hvad man har lært. Men faktisk læres der rigtigt meget på en rigtig god måde ved vejledning i friluftsliv. Det er også det, Forsvaret har erkendt. Metoden burde kunne overføres til mange andre sammenhænge, selvom tidens vinde og storme lige nu synes at blæse mod andre verdenshjørner! Åbenheden i det pædagogiske syn var og er stadig bærende for den vejlederuddannelse, der fra midt i 70'erne blev etableret ved Høgskolen med Nils som hovedvejleder. Først som et etårigt studium, senere udvidet til to år. Studiet skulle give reel kompetence som vejleder i friluftsliv gennem værdiorientering og personlig udvikling. For mig betød det to år, fra 1983 til 1985, med base i Hemsedal, men på evig rejsefod. Sjældent opholdt jeg mig mere end to uger på samme sted. Så var vi – vi var en lille gruppe vejlederstuderende – på tur med traditionel sejlbad på Oslo-fjorden, så var vi på vandretur over fjeldet til Finse lige før sneen kom, så var vi hos Svend Ulstrup og byggede kajaker, så til møde i Sverige, så på ugekurser hos Nils – vi måtte købe os ind på Høgskolens åbne vejlederkurser. Altid på farten. Studiet gav os nogle rammer, mens indholdet stort set var vores ansvar at udfylde – længe før »ansvar for egen læring« blev et løsen for pædagogikkens ansvarsløshed.

Vi lærte meget som vejlederstudenter, kolossalt meget. Om

natur, om klatring, brævan-
dring, skiløb, sne, sneskred og
vejledningens ædle kunst. Men
der var også ting vi ikke lærte.
Mangler som mange år senere,
i det Søren Andkjær har kaldt
friluftslivets etableringsfase, da
debat og beskyldninger gik aller
højest, gav blå mærker. Det var
mærker, der har gjort mig skept-
tisk til den velmenende reform-
pædagogik, og som har gjort, at
jeg har mere tiltro til målrettede
(der er noget andet end central-
administrationens målstyrede!)
undervisnings- og læringspro-
cesser.

Det er også baggrunden for min
kritik af den dybøkologiske tan-
kegang, som Nils og Høgfjells-
skolen, men især den omtalte
professor i filosofi Arne Næss,
kom til at stå som eksponent
for i Norge og Skandinavien.

Fokus blev flyttet fra klatrin-
gens hard core faglighed til det
økofilosofiske, med de før om-
talte lakuner i kundskaben som
resultat (men selvfølgelig: »An-
svar for egen læring« indebærer
som bekendt også »skyld i egen
fiasko«, så hverken Nils eller
Høgfjellsskolen kan vel bebrej-
des noget). Mit fokus er i dag
flyttet til det dannelsesmæssige,
forstået som evnen til selvbe-
stemmelse, medbestemmelse og
solidaritet. Selvbestemmelsen er
individets evne til at stå på egne
ben, hvilket fordrer en høj grad
af faglighed. Medbestemmelsen
er den demokratiske fordring,
den vestlige verdens kulturarv,
som vejledningsprocessen er så
fin en repræsentant for. Og so-
lidariteten rækker ikke blot til
de medmennesker, der endnu
ikke har opnået evne til selv- og
medbestemmelse, men også til

den natur vi alle er indfældet
i. For mig giver det i dag mere
mening. Men det kan vi tale
mere om, når Nils kommer til
Danmark.

For øvrigt er jeg kun én gang i
mit liv blevet klippet uden brug
af saks, men med maskine – og
af alle steder på den dybøkolo-
giske højborg, Høgfjellsskolen!
Nils' frisure forklarer hvorfor
– kom selv og se!

...Bliv godt udstyret !

Bergsøesvej 11 • 8600 Silkeborg • Tlf. 86 80 26 66 • Fax 86 80 38 66 • www.linaa.dk

LINÅ

HVAD ER DIT NATURSYN?

Af Steffen Holberg

Gud gjorde mennesket Adam
til herre over naturen - og se,
hvad der kom ud af det! Aldrig
før i klodens fem milliarder år
gamle liv har naturen været så
påvirket af mennesket som nu.
Spørgsmålet er, om der over-
hovedet findes noget sted på
jorden, hvor man kan sige, at
naturen eksisterer uafhængigt af
menneskets aktiviteter? Næppe.
Men lad os alligevel ikke falde i
mismod over det. Det er de vil-
kår vores liv eksisterer under og
lad os få det bedste ud af det.
Det sætter dog menneskeheden
i en lang række situationer, hvor
vi bliver nødt til at foretage et
valg. Dette gælder i forbindelse
med såvel de helt store som de
helt små spørgsmål i livet.
Friluftsrådet har taget denne
udfordring op og har forsøgt
at besvare spørgsmålet om na-
tursynet ved at gøre det til en
række konkrete spørgsmål. Til
at finde svarene blev der udvalgt

repræsentanter for 12 medlems-
organisationer. DFNF var én af
dem og jeg repræsenterede i den
forbindelse DFNF.

Det var et spændende arbejde
og Friluftsrådet har netop ud-
sendt en folder med resultatet
- eller svarene om man vil. De
er naturligvis et udtryk for det
syn, der gælder her i 2006 og
om få år vil nogle af svarene
sikkert være anderledes. Det er
min påstand, at de fleste men-
nesker inderst inde er sig deres
nattursyn bevidst.

Hvis man spørger »Maren i Kæ-
ret« om hendes natursyn, vil
hun sikkert ryste uforstående på
hovedet. Men, hvis man spørger
hende om der skal vokse korn
eller vilde blomster på marken
vil hun ikke være i tvivl. Eller
om vandet i åen skal ledes væk
eller oversvømme engen. På
samme måde kan vi spørge:
Skal ulven have lov til at være
her når den snart kommer over
grænsen sydfra?

Skal vi lade naturen passe sig
selv og se store områder gro til
med bjørneklo? Skal vi lade he-
den være hede og selv springe
i skov? Skal vi hjælpe naturen
ved at sætte bævere ud? Hvem
har mest ret til vandet i åen:
kano-padleren eller odderen?
Skal skovstier skiltes og mærkes
op eller skal man selv finde vej?
Skal farlige steder i naturen af-
spærres?

Spørgsmålene er mange og sva-
rene endnu flere, da mange ikke
er »enten eller«, men »både og«.
Friluftsrådets svar kan findes på
www.friluftsradet.dk.

Så næste gang du sidder og var-
mer dig ved bålet, så prøv at
spørge de andre om, hvad deres
nattursyn er! Der skal nok kom-
me gang i den. I kan jo begynde
med at finde ud af, om I overho-
vedet sidder ude i naturen...

Foto: Kristian Dueholm Jessen

LANGTURS SKØJTELØB

Af Rune Kargo

I mere end ti år har en lille gruppe mennesker ved Arresø dyrket den specielle aktivitet langtursskøjteløb. En aktivitet der i Sverige har meget stor udbredelse.

Denne aktivitet er bestemt også mulig i Danmark.

I denne vinter har der været over 20 dage med god is, og de sidste 14 år har vi været Arresø rundt de 13 år, en tur på ca. 40 km. Men man skal være klar når isen er der! Derfor bruger vi en mailingliste og en BLOG, hvor vi deler oplysninger om isen.

Vi har i de sidste par år forsøgt at udbrede denne aktivitet. Dette er sket gennem forskellige organisationer og foreninger. DGI gav i 2004 6.600 kr. i støtte til indkøb af seks par skøjter og sikkerhedsudstyr, som vi låner ud og med den aktivitet der er, har vi lige søgt om mere. Alle er velkomne til at læse på vores BLOG, tilmelde sig mailing-listen eller bidrage med oplysninger om isen andre steder i Danmark.

Men at begive sig ud på ny is er ikke ufarligt! Langtursskøjteløb er en aktivitet på linje med havkajak og klatring. Hvis man ikke ved, hvad man laver, kan det gå rigtig galt.

Men det kan bestemt være en sikker sport. Som man siger i Sverige: det kræver kendskab, redskab og selskab.

LANGTURSSKØJTEUDSTYR

Det kræver specielle skøjter, der f.eks. kan købes på nettet fra Sverige. Prisniveauet starter på 495 sv. kr. Normalt sættes skøjterne på skistøvler. Man anvender endvidere en eller to specielle stave, hvis vigtigste formål er at kunne teste isen, så man ikke kommer ud på for tynd is. Af sikkerhedsudstyr skal man medbringe specielle ispigge, som man bærer rundt om halsen. De anvendes til at sætte i isen, så det er lettere at komme op af vandet, hvis man er uheldig at falde i.

Derudover bør man medbringe en kasteline. Den skal helst sidde på rygsækken, sådan at man liggende i vandet kan nå og kaste den i én bevægelse. På korte ture kan man bruge redningsvest, men på lange ture er det vigtigt at have skiftetøj med, hvis man falder i vandet.

FARER

Da man bevæger sig på iskoldt hav, er det vigtigt at vide noget om risikomomenter ved langturskøjteløb. Det mest alvorlige er, hvis man kommer for langt ud på is, der er for tynd til, at man kan kravle op af den. Derfor er det vigtigt at teste isen ofte med staven! På større søer er der ofte skruninger at falde i. Jo tykkere isen er jo flere skruninger. Man skal også holde et vågent øje med våger lavet af strøm i vandet (ofte ved åer) eller af vind, så man ikke kommer til skade, hvis man løber i en våge med høj fart. Derfor - løb aldrig alene!

HUSK

Det tager flere år før man begynder at forstå isen. Så start med stor forsigtighed! Det er også vigtigt, at man under trygge forhold øver sig i at komme op af vandet. Desuden skal man være fortrolig med redning ved hjælp af kasteliner for flere personer.

Læs om isen på Arresø på <http://spaces.msn.com/runekargo1972/>. Brug også gerne denne BLOG til andet om skøjteløb.

FRILUFTSFORSKNING I NORGE

Af Søren Gerdes

»Da jeg var barn fik vi husarrest inden døre, hvis vi ikke opførte os ordentligt. Nu til dags bliver børnene sendt ud af huset, hvis de er uartige«

Espen Farstad

Disse og mange andre interessante ord blev sagt på konferencen »Forskning i friluft, 2005« i Røros, Norge, der markerede afslutningen af Friluftslivets år. Undertegnede og Peter Bentsen tog den lange togtur til Sør-Trøndelag for at tage temperaturen på norsk forskning om friluftsliv.

Rammen for konferencen var Røros. Denne lille by var kendt som Norges skatkammer, da man siden 1644 har haft stort stilet minedrift i form af kobberudvinding. I dag er minen lukket, men Røros står i dag på Unescos liste over verdens natur- og kulturarvsteder.

TEMAER PÅ KONFERENCEN

Formålet med konferencen er at skabe et mødested for forskere og andre, der interesserer sig for kundskab om friluftsliv. Her får forskerne mulighed for at præsentere deres nyeste forskningsresultater for et bredt forum. Dette tiltag skal give et øget fokus på forskningen i friluftsliv, hvilket på almindeligt dansk

betyder, at der forhåbentlig kommer flere midler til forskningen.

Dette års konference fokuserede på følgende temaer:

- friluftsliv og børn/ungdom
- friluftsliv og forvaltning
- friluftsliv – værdier og livskvalitet
- friluftsliv og helse.

Der var mange relevante oplæg, der indbød til diskussion og undren i vores to-mands delegation. Her følger en kort beskrivelse af nogle af oplæggene.

FRILUFTSLIV OG BØRN/ UNGDOM

»At klage på ungdommen har man altid gjort«. Sådan indledte stipendiat Alf Odden fra Høgskolen i Telemark, Bø sit oplæg

om »endringer og stabilitet i norsk friluftsliv 1970-2004«. Med andre ord er Alf klar over, at sociologiske undersøgelser omkring unges friluftsvaner ofte indeholder pegefingre og løftede øjenbryn fra ældre generationer, der har svært ved at se, at friluftslivet som de kender det, er en levende størrelse, der ændrer sig alt efter hvilke aktører der dyrker det.

Alf Odden har undersøgt hvilke friluftaktiviteter ungdommen dyrkede i ovennævnte tidsrum. Som andre undersøgelser viser, er der en tendens til at det traditionelle friluftsliv svækkes til fordel for mere action-prægede aktiviteter. Desuden deltager flere i kortere ture, frem for lange ture, hvor man overnatter ude flere nætter i træk.

Mange ældre friluftsfolk vil her til sige, at de unge har forladt friluftslivets sande værdier, og tænker kun i fart og spænding. Men ifølge Alf Odden viser det sig, at de moderne aktiviteter dyrkes af de unge, der også dyrker det traditionelle. Faldet i dyrkelsen af det traditionelle friluftsliv skal derfor snarere ses i lyset af, at et færre antal unge dyrker udeaktiviteter.

Denne tilbagegang falder tilbage på den ældre generation. At de unge dyrker mindre friluftsliv skyldes en manglende socialisering generationerne imellem. Det betyder, at unges interesse for friluftsliv kommer af, at de ældre generationer tager de unge med i naturen. Og hvis denne socialisering svækkes, resulterer det i, at et færre antal unge dyrker friluftsliv. Så konklusionen er, at hvis man vil have unge til at dyrke mere friluftsliv, skal man tage sine børn og børnebørn med i skoven!

Forsker Olve Strange og stipendiat Åse Strandbu fra NOVA (Norsk Institut for forskning om opvækst, velfærd og aldring) har lavet undersøgelsen »Ungdom, idrett og friluftsliv – Skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002«. Denne undersøgelse minder på mange måder om Alf Oddens undersøgelse idet de to forskere har kigget på unges friluftsvaner.

De rapporterer ligeledes om en nedgang i aktiviteter for begge køn for alle slags målte aktiviteter (det skal bemærkes, at de unge ikke blev spurgt om de dyrkede snowboarding i 1992, kun i 2002).

Olve Strange stiller spørgsmålstegn ved om ungdommen er blevet ladere, som han udtrykker det på norsk. Den manglende tilslutning til friluftslivet forklares med en stigende urbanisering. Dvs., at vi i praksis bor længere fra naturen end før, og at vi derfor har fået vanskeliggjort vores adgang til naturen. Desuden peger Olve Strange ligeledes på, at familiens situation har ændret sig. Friluftsliv skal læres fra generation til generation, og når læringen svigter, fører det til færre aktiviteter.

Ph.d. studerende Hans Jørgen Fisker fra Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole i København, har undersøgt danske unges aktivitetsvaner med projektet »Ungdom i Danmark – flere måder at dyrke friluftsliv som personligt, socialt og kulturelt identitetsprojekt«.

Hans Jørgen Fisker viste, at hvor man før har opdelt friluftslivet i en traditionel og moderne retning, hvor de fleste aktiviteter kan placeres et sted imellem disse to retninger, tegner der sig et nyt billede af friluftslivet, hvor de unge dyrker det post traditionelle og det post moderne. Hvor det traditionelle og det moderne friluftsliv blev brugt som henholdsvis et solidaritetsorienteret og et personligt identitetsprojekt giver det post traditionelle og det post moderne »langt flere muligheder og langt færre begrænsninger, da de unge bruger friluftslivet som et identitetsprojekt både på det personlige, sociale og kulturelle plan«. Desuden mente Hans Jørgen, at han kunne spore tegn på, at den unges tilslutning til de forskelli-

ge retninger kunne forklare politisk observans og om den unge var globalt eller lokalt/nationalt orienteret.

Perspektiverne for de unge viser, at de har større muligheder for at zappe rundt mellem forskellige aktiviteter og retninger indenfor friluftslivet, og at de derigennem har flere muligheder for at skabe sig egen identitet end tidligere.

FRILUFTSLIV OG FORVALTNING

Stipendiat Annette Bischoff fra Høgskolen i Telemark, Bø er i gang med projektet »Fornemmelse for stien – om tilrettelegging for naturopplevelse«. Det handler om, hvordan vi tilrettelægger vores stisystemer i naturen, og hvilke værdier og normer vi dermed lægger i naturen. Annette Bischoff kalder sit projekt for et sociomaterielt handlingsfelt med pædagogiske og didaktiske potentialer. Det betyder, at måden vi rent fysisk lægger vores stier på i naturen, er en afspejling af hvilke pædagogiske og læringsmæssige værdier vi ønsker at nedfælde i landskabet.

Med stierne bestemmer forvalteren, hvor i landskabet vi skal gå hen, dvs. han til en vis grad kan bestemme, hvad vi skal se, om turen er krævende eller let, eller om det er en kortere eller en længere tur.

Forskellige stier giver forskellige oplevelser, f.eks. er der forskel på en blød skovbund og en gruset finmark, og om stien er lige eller snoet. Ifølge Annette Bischoff er der tegn på at stiforvaltningen bevæger sig i en retning, der fokuserer mere ensidigt på fysisk og motorisk udvikling.

FRILUFTSLIV – VÆRDIER OG LIVSKVALITET

Til at reflektere over dette tema havde konferencen indbudt Odd Inge Vistad fra NINA, Lillehammer (Norsk Institut for Naturforskning). Han fortalte om sit projekt »Å lade batteria – om turen som kroppsleg og mental restaurering«. Det var, med hans egne ord, »forskning i turen«, og handlede om hvilke fordele man som friluftsmenneske kunne få del i ved at tage på en eller fler-dages ture.

Ifølge Odd Inge Vistad giver turen os den stilhed og ro, vi savner i vores dagligdag. Specielt på de længerevarende ture er vi i stand til at opnå en meditativ tilstand, hvor vi kan føle os tættere på naturen end ellers. Vi kan give slip på de tanker, der bekymrer os, og mærke at vi som menneske er en del af naturen.

Odd Inge gav mange fine filosofiske tanker om naturen, og hvorfor vi burde bruge tid derude.

Konferencen indeholdt mange andre spændende indlæg, og det har været svært at medtage nogle og udelade andre. Det kan selvfølgelig altid diskuteres, hvorvidt disse mange resultater og konklusioner kan overføres til friluftslivet i Danmark. Alt i alt var det fascinerende at være omgivet af 200 andre, der deler samme passion for friluftslivet. Så for Peter og mit vedkommende blev det en konference uden megen søvn, da vi skulle høre indlæg om dagen, og diskutere dem om aftenen og den halve nat med de mange andre friluftinteresserede.

Dagene efter konferencen bød på mange aktiviteter og kul-

turelle indslag i Røros by, som markerede afslutning af friluftslivets år 2005. Herfra skal der i hvert fald gå en varm anbefaling om at tage på den slags konferencer.

Friluftskonferencen var den tredje af slagsen. Der har tidligere været konferencer i Stjørdal i 1998, og i Øyer i 2002. Arrangøren er Friluftslivets fælles-organisation, FRIFO. Se deres hjemmeside på: www.frifo.no

Hvis man vil læse mere om forskningsprojekterne kan man læse fyldige bidrag fra forskerne i »Forskningsmappen fra Røros«. Denne vil blive tilbudt i Dansk Forum for Natur- og Friluftslivs bogklub i løbet af foråret.

FRILUFTSNYHEDER

BLIV OBS PÅ NATUREN

Danskerne elsker at tage i skoven, til stranden eller blot være udendørs i haver og parker. Et nyt storstilet projekt opfordrer folk til at lægge mærke til særlige dyr eller planter, når de er ude i det fri.

OBSnatur er et tilbud om at deltage i udvalgte jagter på fx padder eller fugle ved foderbrættet. Naturobservationer tages direkte ind på en interaktiv hjemmeside, hvor alle oplysninger registreres og indgår i en videre bearbejdning. På den måde kan man som enkeltperson eller familie direkte bidrage til vores fælles viden om den danske natur.

Friluftsrådet vil med dette projekt gerne inspirere flere til at komme ud i naturen og få gode oplevelser derude. Samtidig får vi ny viden, og fordi vi vil udnytte det konkurrenceelement, som vi alle har en snert af, håber jeg, at det også bliver sjovt! siger Friluftsrådets direktør, Jan Eriksen.

OBSnatur er et samarbejde mellem Friluftsrådet og ConDidact. Det er en del af projektet at få inddraget en række af Friluftsrådets 92 medlemsorganisationer, og grundlaget for den kommende hjemmeside bliver de erfaringer, som ConDidact tidligere har gjort med danske dyr.dk.

Der findes ikke noget tilsvarende initiativ i Danmark. De

hidtidige overvågningsprojekter henvender sig primært til eksperter. I ConDidact har vi de seneste par år gjort erfaringer med »Den store edderkoppejagt« i 2004 og »Den store sommerfuglejagt« i 2005, som har haft skolerne som primær målgruppe. Med OBSnatur får vi et enestående aktivitetstilbud til hele familien Danmark, siger ConDidacts direktør Kim Conrad Petersen.

Finansieringen og rammerne for OBSnatur er på plads. I løbet af de kommende måneder opbygges hjemmesiden www.obs-natur.dk, og til august går den første observationsjagt i gang.

Almindelige mennesker skal også have adgang til golfbaner. Miljøministeren har den 27. januar offentliggjort den rapport som Golfudvalget har udarbejdet med oplæg til de fremtidige spilleregler, som kommunerne skal følge når de etablerer nye golfbaner.

Friluftsrådet har været medlem af Golfudvalget og bakker op om udvalgets anbefalinger til den statslige udmelding om planlægning for golfbaner.

Friluftsrådet har sammen med Danmarks Naturfredningsforening fundet det nødvendigt at fremsætte en supplerende udtalelse i forbindelse med Golfudvalgets afrapportering til Miljøministeren.

Heri opfordrer organisationerne Folketingets partier til at sikre

offentlighedens muligheder for at færdes og opholde sig på golfbaner ved næste revision af Naturbeskyttelsesloven.

I dag er en golfbane det eneste større areal i det åbne land, hvor offentligheden, altså almindelige mennesker, ikke lovmæssigt er sikret adgang.

Ofte er det kun 50 procent af de store arealer, der bruges til golfspillet, og de ligger tit i natur-skønne områder, tæt på kysten eller byerne. Derfor må det være rimeligt, at alle har tilladelse til at være der, siger Anker Madsen, stabskonsulent i Friluftsrådet.

Han påpeger samtidig vigtigheden af, at man i planlægningen af nye golfbaner skal tage højde for offentlighedens færden. Mange føler sig nemlig uvelkomne på banerne, selv om de fleste af landets golfbaner allerede tillader offentligheden adgang.

Hvis folk møder et skilt, hvor der for eksempel står »Adgang på eget ansvar« eller »Pas på golfbolde«, så er der ikke ret mange, der har lyst til at gå derind. Vi skal have det lagt klart fast i lovgivningen, at disse arealer tillader alle at nyde de store naturværdier, som golfbanerne ofte indeholder, siger Anker Madsen.

Flere oplysninger kan fås hos: Stabskonsulent Anker Madsen, Friluftsrådet, tlf. 40 42 00 79, am@friluftsradet.dk.

GOLFBANER FOR ALLE

Danmark kan om ti år være dækket af golfbaner i en grad, der svarer til 24.000 fodboldbaner i noget af Danmarks smukkeste natur. Det er uacceptabelt for de mange danskere, der ikke spiller golf. Derfor vil Lokale- og Anlægsfonden nu støtte spændende projekter, der skaber andre aktiviteter på golfbanerne.

Lokal modstand mod en ny golfbane i naturskønne omgivelser er ved at være mere reglen end undtagelsen. Og da der i øjeblikket er planlagt 100 golfbaner i løbet af de næste ti år, så mener Lokale- og Anlægsfonden, at det er på tide, at nogle skaber projekter, der åbner banerne for andre brugere end golfspillerne. Derfor vil fonden, som led i sin nye strategi, støtte sådanne projekter fremover. Lokale- og Anlægsfonden uddeler hvert år 80 mio. kr. af tipsmidlerne til idræts-, kultur- og fritidsbyggeri.

»Målet er at skabe alternative aktiviteter på golfbanerne for lokalbefolkningen. Projekterne, vi gerne vil støtte, skal åbne de store naturskønne områder for flere brugere end golfspillerne, som jo stadig er et mindretal. På den måde får flere glæde af den danske natur, flere bliver aktive, og man overvinder den lokale modstand og de problemer, der forsinker golfbanerne,« siger Torben Frølich, direktør for Lokale- og Anlægsfonden.

De store planer om nye golfbaner bunder i en eksplosiv medlemstilgang til golfklubberne gennem mange år. Siden 1995 er antallet af golfmedlemmer mere end fordoblet – fra 75.000 til 154.000 medlemmer. Og an-

tallet af golfbaner er tredoblet siden 1990, hvor der lå 62 golfbaner spredt ud over landet. Nu er der over 170 baner.

MANGE MULIGHEDER

På flere golfbaner i Danmark har man allerede anlagt gang- og cykelstier. Det sker blandt andet i Dyrehaven nord for København, hvor golfspillerne boltrer sig sammen med løbere, cyklister, fodgængere og rådyr. Og ifølge Torben Frølich skulle det være muligt at etablere mange andre aktiviteter på både nye og gamle baner.

»Vi er åbne for de fleste ideer. Nogle har talt om at lave 'put and take-søer', andre om at bygge spejderhytter eller klubhuse. Man kan også etablere faciliteter, der er attraktive for orienteringsløbere,« siger Torben Frølich.

Naturklagenævnet får mange klager fra danskere, som er imod lokale golfbaner eller anlæggelsen af nye. For selv om der formelt er offentlig adgang i de fleste af landets golfbaner, så føler mange, at golfspillerne monopoliserer store naturområder. Eksempelvis med skilte som 'indgang på eget ansvar' eller 'pas på golfbolde'.

»Vi vil støtte projekter, som byder alle mere velkomne på områderne,« siger Torben Frølich.

For yderligere oplysninger, kontakt:

Torben Frølich, Lokale- og Anlægsfonden, tlf. 32 83 03 30 eller 21 29 68 56

www.loa-fonden.dk

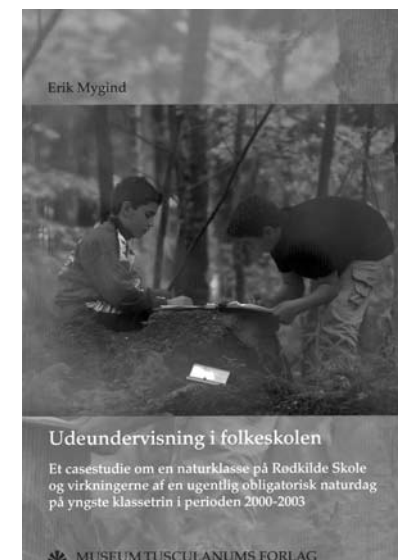
Foto: Rune Kargo

FRILUFTSBOGKLUBBEN

Af Søren Gerdes

Antologien »Udeundervisning i folkeskolen« sammenfatter det 3-årige forskningsprojekt omkring naturklassen på Rødkilde skole. I perioden 2000-2003 har en række forskere og kandidatstuderende fulgt en skoleklasse dels i klasseværelset, dels i naturen, og undersøgt effekterne af den ugentlige naturdag. I bogens indledning skriver projektets leder, Erik Mygind, følgende: »Bogen henvender sig især til undervisere og studerende på universiteter, lærer- og pædagogseminarier samt til ledelse og (folkeskole)lærere, der interesserer sig for udeskole og udendørspædagogik«. Bogklubben har taget det lidt utraditionelle skridt at lade hele to anmeldere beskrive deres syn på bogen for at se, hvordan antologien tager sig ud for henholdsvis underviseren og forskeren. Disse er repræsenteret af Terkel Berg-Sørensen, og Arne Jordet. Sidstnævnte har udført et lignende forskningsprojekt i Norge, Lutvannundersøgelsen.

Lasse Edlev har skrevet bogen »Natur og miljø i pædagogisk arbejde«. Denne bog giver en grundig indføring i, hvordan natur og miljø kan bruges i det pædagogiske arbejde med børn. Desuden beskrives det socialpædagogiske arbejde, der inddrager unge og voksne.

UDEUNDERVISNING I FOLKESKOLEN

Af Erik Mygind

Anmeldt af førstelektor Arne N. Jordet, Høgskolen i Hedmark, Norge

Uteskole har siden midten av 1990-tallet blitt et sentralt begrep i norsk skole. Det ser imidlertid ut til, at fenomenet også har etablert seg i Sverige og Danmark de senere årene. Selv om uteundervisning har blitt gjennomført av mange lærere og ved mange skoler tidligere, er det imidlertid mye, som tyder på, at det er nå i de senere år, at begrepet er kommet mer allment i bruk i skolen i de nordiske land.

Problemet for alle dem, som er interessert i uteskole, det vil si å flytte mer av skolens undervisning ut i nærmiljø og lokalsamfunn er, at det har vært lite forskning på dette området. Vi har derfor lite kunnskaper, som kan si oss mer presist hva ute-

skole egentlig er, hvordan det kan gjennomføres i praksis og ikke minst har vi hatt for lite kunnskaper, som kan begrunne og legitimere uteskole i lys av skolens overordnede mål.

Med boka »Udeundervisning i folkeskolen« har vi fått den første kunnskapsbaserte presentasjon av uteskole, som dokumenterer, hvilket potensial uteskole har for barns læring og utvikling. Boka er et resultat av et omfattende forskningssamarbeid mellom flere fremtredende forskere ved Københavns Universitet og Danmarks Pædagogiske Universitet som sammen med en gruppe hovedfagsstudenter har fulgt en klasse ved Rødkilde skole i København, som i en treårs-periode flyttet undervisningen ut i naturen en dag i uken. Prosjektleder har vært ph.d. Erik Mygind ved Institut for Idræt, Københavns Universitet. Intensjonen med prosjektet var å undersøke om uteskole kan bidra til å skape en bedre skole med en mer virkelighetsnær undervisning, hvor elevene kan få bruke flere sider av seg selv i læreprosessen, bl.a. sanser, kropp og følelser, og med bedre læring, trivsel og glede som resultat.

Rapporten dokumenterer, at uteskole langt på vei har et slik potensial når man ser uteskole i sammenheng med klasseromsundervisningen. Rapporten består av i alt 10 faglige bidrag som på hver sin måte sannsynliggjør, at uteskole er en undervisnings-

og arbeidsmåte, som kan fremme barns læring og utvikling som hele mennesker. En av hovedkonklusjonene i prosjektet er, at kombinasjonen av uteskole og klasseromsundervisning har bidratt til å styrke mulighetene for å realisere skolens samlede dannelsesoppgaver, hvor særlig helsemessige, psykiske, faglige og sosiale gevinster framheves. Konklusjonen forskerne trekker er »... at de to undervisningsmiljøer til sammen rummer et stort potensiale for at fremme og utvikle faglighet hos både svage og sterke elever, og at inddragelse av uderummet i høyere grad har hjulpet lærerne til at leve op til folkeskolens formål« (s. 58). Dette er viktig kunnskap og funnene i dette forskningsprosjektet bør bidra til, at uteskole nå også får større oppmerksomhet ikke bare i folkeskolen, men også innenfor de pedagogiske og (fag)didaktiske forskningsmiljøer ved universiteter og høyskoler i de nordiske land.

Uteskole utfordrer det tradisjonelle teoretiske, abstrakte og kontekstfrie kunnskapssynet, som preger skole og utdanning i vårt samfunn. Med »Udeundervisning i folkeskolen« er det lagt et solid forskningsmessig grunnlag for en ny diskusjon om, hvilken plass og rolle erfaringsbasert pedagogikk kan og bør ha i skolens undervisning. Et alvorlig ankepunkt mot den erfaringsbaserte pedagogikk er, at den har hatt lett for å ende opp i en form for retningsløs elevsentrering eller »laissez-faire« pedagogikk. Dette vil være et ankepunkt også mot uteskole dersom denne form

for undervisning framstår som uforpliktende sosialt samvær med lite vekt på skolens innhold. Forskningsrapporten dokumenterer imidlertid, at uteskole er en måte å arbeide med skolens innhold på som forener teoretiske og praktiske kunnskapstradisjoner på en måte som altså er relevant og aktuelt i dagens skole og samfunn. Forskningsrapporten er derfor svært viktig og bør bidra til en fornyet diskusjon om skolens innhold og arbeidsmåter.

»Udeundervisning i folkeskolen« er en viktig og solid forskningsrapport, som har et budskap til forskere, lærerutdannere, lærere og lærerstudenter, ikke bare i Danmark og de nordiske land, men også internasjonalt bør den vekke interesse. Den bør også leses av politikere og byråkrater, som er interessert i skole og utdanningspolitikk. Den er skrevet i et språk, som gjør den lett tilgjengelig og leseverdig. Den bør kunne brukes som pensum i lærerutdanningen og bør finnes på ethvert lærerbibliotek.

UDEUNDERVISNING I FOLKESKOLEN

Af Erik Mygind

*Anmeldt af
Terkel Berg-Sørensen*

Midt i november blev jeg ringet op af Søren Gerdes, som spurgte, om jeg kunne tænke mig at skrive en anmeldelse til »Dansk Friluftsliv« af ovennævnte bog. Det forekom mig at være en spændende opgave og udfordring, så jeg sagde straks ja.

Da jeg en uges tid senere fik bogen tilsendt, blev jeg betænkelig. »Udeundervisning i folkesko-

len« stod der på forsiden. Folkeskolen! Nok har jeg for mange år siden fået min læreruddannelse på et seminarium, men jeg har aldrig undervist i folkeskolen. Gymnasium og højskole er det blevet til. Og som højskolelærer har jeg ganske vist i mange år undervist i friluftsliv og naturforståelse. Men der er jo forskel på at undervise børn og voksne, såvel ude som inde. Så mon ikke jeg havde påtaget mig mere, end jeg havde forudsætninger for at klare?

Nå, nu får det briste eller bære! Jeg prøver!

Da jeg sad med bogen i hånden, kunne jeg på forsiden yderligere læse, at det drejede sig om »et casestudie om en naturklasse på Rødkilde Skole i Vanløse og virkningerne af en ugentlig obligatorisk naturdag på yngste klassetrin i perioden 2000-2003«. Så blev jeg da det klogere.

Jeg vendte bogen om og kunne nu på bagsiden læse: »Over en 3-årig periode har en forskergruppe undersøgt, hvordan en dags ugentlig obligatorisk undervisning i naturen påvirkede 19 elever, deres forældre og to lærere. – Resultaterne af dette arbejde fremlægges i denne antologi, hvor der bl.a. fokuseres på begreber som trivsel, kompetenceudvikling, sprogfunktioner, kropslig aktivitet, sociale omgangsformer og relationen til naturen samt ikke mindst lærernes opfattelse og arbejde med undervisning i to kontekster.« – Ja, ja. Her måtte da være noget at kunne blive klogere på, uanset om man havde med børn eller voksne at gøre.

Og så tog jeg for alvor fat! – Der blev indledningsvis bladet lidt rundt i antologien, og jeg kunne derved hurtigt konstatere, at den var på godt 300 sider og inddelt i 10 kapitler. Bogens mange forfattere blev præsenteret bagest i antologien, og for mig at se drejede det sig om en række personer/forskere, der fuldt ud var kompetente og kvalificerede til at redegøre for deres viden og erfaring om de emner, som de skulle udtale sig om.

Men dette faktum bevirker da også, at antologien er tung og sej at komme igennem, i hvert fald vurderet ud fra mine lægmandsbetragtninger. Der er et væld af fremmedord og fagudtryk, som forudsætter en indsigt og forståelse, som vel kun en eller anden højere uddannelse gør én fortrolig med. Og der er mange oversigter, statistikker, tabeller og lign., som kræver tid og interesse at sætte sig ind i. Men alt dette underbygger naturligvis trods alt forståelsen af, hvad hele projekter drejer sig om. Undværes kan disse facts selvfølgelig ikke.

Måske kan man også vælge at læse antologien lidt selektivt? Nogle kapitler appellerer måske mere end andre til at dække ens interessefelt, og foran hvert kapitel findes der en opsummering af, hvad der bliver redegjort for efterfølgende, så man hurtigt kan orientere sig.

Antologien er undervejs spækket med litteraturlister, og disse forefindes tillige samlet bagest i bogen. Det er virkelig en imponerende fyldig og omfangsrig oversigt, der giver rige mulighe-

der for at sætte sig yderligere ind i emner, som man er specielt interesseret i.

Jeg synes, at det er et meget spændende og påskønnelsesværdigt initiativ, Erik Mygind og hans mange medarbejdere har stået for. – Antologien lægger ikke skjul på, at det har været et ganske omfattende, alsidigt og engagerende projekt, som uden tvivl har givet de implicerede mange positive oplevelser og nyttige erfaringer, og det er jo i sig selv meget tilfredsstillende.

Til slut vil jeg lige nævne, at der i antologiens forord gøres opmærksom på, at bogen især henvender sig til undervisere og studerende på universiteter, lærer- og pædagogseminarier samt til ledelse og (folkeskole)lærere, der interesserer sig for udeskole og udendørspædagogik. – Men efter min mening kan »ganske almindelige mennesker« også få stort udbytte og megen inspiration af at læse om det meget veldokumenterede pionerprojekt, der vist nok er det første af sin art her i landet. – God fornøjelse!

Bogen er på 316 sider og koster 185 kr.

NATUR OG MILJØ I PÆDAGOGISK ARBEJDE

Af Lasse Thomas Edlev

Anmeldt af Tue Kristensen

En bog som denne med det indhold og formål har jeg ventet på at læse i et godt stykke tid. Den scorer højt på min liste over bøger, der omhandler pædagogisk arbejde med natur og miljø, i forhold til børn. Javist, der er tidligere udgivet lignende bøger

med flere praktiske eksempler, men denne bog berører nogle temaer, som pædagogen bør tænke over inden børnene tages med ud i den »frie natur«. Hvad det er, kommer jeg bl.a. ind på i det følgende.

*Naturoplevelsen
som udgangspunkt for at opnå
læring og dannelse*

Om man synes, at det er fascinerende at samle på insekter som Charles Darwin, eller bare vil nyde skønheden som Søren Aaby Kierkegaard, så er »uderummet« (naturen) til for dem begge. Denne bog bruger disse to personer og deres vidt forskellige anvendelse og syn på naturen til at anskueliggøre, hvordan naturen kan påvirke os til at opnå forskellige opfattelser af og interesser for naturen. Deres litterære værker har om nogen bidraget til den opfattelse, vi har af naturen – naturvidenskabeligt, eksistentielt og æstetisk. Og ifølge denne bog er mange af deres tanker udsprunget af naturoplevelser. Så scenen er sat, for at naturen virkelig kan være med til at forme det enkelte menneske.

Bred indføring

Bogen er skrevet til lærer- og pædagogstuderende som en bred indføring i, hvordan det er muligt at inddrage natur og miljø i pædagogisk arbejde. Den er inddelt i fire temaer, som kan benævnes naturoplevelsen, natur og samfund, naturpædagogik og endelig natursyn. Da bogen favner bredt, er det en styrke at indholdsfortegnelsen er overskuelig, at der efter hvert afsnit er mange henvisninger, og at der et godt stikordsregister bag i bogen. Bogen er kort fortalt et skatkammer af gode henvisninger til anden viden om emnet, hvis man vil søge mere inspiration. For at være helt unik mangler bogen dog flere praktiske eksempler på naturvejledning for børn.

Pædagogisk natursyn – er mennesket et dyr?

Naturbegrebet bliver taget under kærlig behandling. I bogen spørges, hvorfor mennesket ikke oftere bliver betragtet som et dyr i den pædagogiske diskussion om naturbegrebet? Det vil sige et naturbegreb med en sociobiologisk forståelse af mennesket, hvor sprog, kultur og magtkampe tolkes i forhold til den biologiske evolution. Det er en meget spændende og relevant betragtning. For vi er jo dyr, og det er kun i kraft af vores intellekt og samfundsudvikling, at vi er nået frem til det stadie, hvor vi kan diskutere, hvad natur er. Den fjerde og sidste del af bogen indeholder disse betragtninger og en gennemgang og diskussion af naturbegrebet og natursyn. Natursyn er en kompleks størrelse, og det er ofte sådan, at en person har flere natursyn

afhængig af konteksten. Bogen anskueliggør, at det er vigtigt at give barnet mulighed for at danne så mange forskellige relationer til naturen som muligt. Det er nemlig via disse relationer, at natursynet dannes, og hvis det er nuanceret, bliver naturforståelsen og miljøbevidstheden vel også nuanceret? Bogen giver ikke dette forhold, at pædagogen skal evne og tillade, at barnet skal have mulighed for at knytte forskellige relationer til naturen, en betegnelse, og det er en ærgerligt. Det kunne passende kaldes et pædagogisk natursyn.

Natur- og miljøpædagogisk arbejde og kompetencer

Det er interessant, at bogen også berører friluftslivet som en indgang til at arbejde med natur og miljø. Den nævner »det fælles tredje« – fælles oplevelser, interesser og arbejdsprocesser som en værdi ved friluftslivet, og at det er muligt at gennemføre friluftslivsaktiviteter for børn fra de er fem år. At arbejde med friluftsliv, hvor pædagogen tager på tur med en gruppe, kræver dog et vist kendskab til sikkerhed og grundig tilrettelæggelse. Omstændigheder, som kræver specifikke færdigheder og spidskompetencer. Efterskriftet handler om dette emne. Det diskuterer, hvilke kompetencer pædagogerne skal have for på en ansvarlige måde at tage børn med ud i naturen, så de lærer noget i en tryk ramme. Det er vigtigt at være oprigtigt interesseret i at formidle stoffet i øjenhøjde med børnene, gøre det med smittende engagement, være åben overfor spørgsmål det ikke er muligt at svare på, og en-

delig være i stand til at håndtere kaosangst. Kaosangst er, når pædagogens opfattelse af, hvornår god læring foregår, divergerer med virkeligheden. Men det stopper ikke ved disse fire kompetencer. Der er beskrevet flere i bogen f.eks. formidlings- og organiseringskompetencer. Det er med andre ord forholdsvis store krav, der er til en god »naturpædagog«. Det er en god pointe, som jeg bifalder.

Debat-, inspirations-, og opslagsbog

Det er en glimrende bog, som kan anbefales som debat-, inspirations- og opslagsbog for pædagog- og lærerstuderende samt naturvejledere. Den sætter perspektiv på, hvordan naturen kan bidrage til at gøre barnet nysgerrigt og interesseret i at lære og forstå komplekse sammenhænge. Det er en evne, der i en globaliseret verden er vigtig at have. Det ville være spændende, hvis Lasse Thomas Edlev havde interesse i at producere en ny bog med større fokus på målgruppen unge og voksne. Med mindre ordet »børn« skal forstås bredt, fordi vi alle er »forklædte som voksne«, så snart vi begiver os ud i den »frie natur«?

Bogen er på 264 sider og koster 260 kr.

BOGLISTEN

Best. nr.	Titel/forfatter	Sprog	Omtale	Pris
AT-01	»Havkajak«, Jacob Hertz	Dansk	63/05	215,00
BB-01	»Friluftsliv under forandring«, Søren Andkjær	Dansk	64/05	175,00
BU-01	»Udendørs pædagogik«, Dahlgren og Szecepanski	Dansk	51/02	170,00
DU-01	»Education and learning through outdoor activities«, J. Neumann	Engelsk	63/05	120,00
FR-01	»Smakkejollen og friluftslivet«, Ib Ivar Dahl	Dansk	64/05	215,00
MT-01	»Udeundervisning i Folkeskolen«, Erik Mygind (red.)	Dansk	65/06	185,00
MU-02	»Natur og miljø i pædagogisk arbejde«, Lasse Edlev	Dansk	65/06	260,00
IF-15	»Fodnoter...«, Karsten Wind Meyerhoff	Dansk	62/05	225,00
DB-30	»De 100 bedste Trangia opskrifter«, Johansen og Stummann	Dansk	42/00	69,00
NO-45	»Friluftslivet i vinterfjellet«, Mats D. Melbye	Norsk	56/03	250,00
NO-46	»Friluftsliv - grunnbok«, Bischoff og Mytting	Norsk	41/00	250,00
AS-47	»Fritt frem for uteskole«, Trond V. Vedum	Norsk	61/05	325,00
FR-52	»Friluftslivet og økokulturen«, Ib Ivar Dahl	Dansk	61/05	150,00
BS-60	»Dyr og planter ved vores kyster«, Dennis Lisberg	Dansk	58/04	69,00
BS-65	»Snorkling for alle«, Lisberg og Pedersen	Dansk	62/05	89,00
CO-75	»Telemark tips«, O'Bannon & Clelland	Amerikansk	60/04	150,00
BC-78	»Canoe and Kayak Handbook«, Franco Ferrero	Engelsk	52/02	195,00
WW-80	»Långfärdsjakak«, Karin Mentzing	Svensk	42/00	205,00
WW-85	»Friluftsboken«, Lars Fält	Svensk	58/04	205,00
WW-86	»Vinterfärden«, Lars Fält	Svensk	60/04	205,00
NB-90	»Træklattrig i de danske skove«, Skytte, Boysen og Schunck	Dansk	55/03	150,00

Alle priser er inkl. dansk moms og gældende pr. 15. marts 2006.
Dertil kommer ekspedition/forsendelse på 50 kr. uanset antal bøger.
Forbehold for evt. udsolgte bøger samt prisstigninger, der skyldes kursændringer.
Da vi kun har nogle enkelte af bøgerne på lager, må der ofte påregnes en leveringstid på min. 1 måned efter bestilling.
Bestil evt. via hjemmesiden: www.danskfriluftsliv.dk.

Friluftsbogklubben – bestillingskupon
Jeg bestiller hermed følgende bøger:

best.nr.	antal	best.nr.	antal	best.nr.	antal
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____	_____	_____

Medlemsnummer (står på bagsiden af bladet): _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnr. og by: _____

Telefonnr.: _____

Bestillingskuponen adresseres til: Friluftsbogklubben, att. Søren Gerdes, Rosenvængets Sideallé 3 ^{3. et.}, 2100 København Ø

Afsender:
Ole Larsen
Hertelsvej 6
4640 Fakse

BESØG VORES NYE WEBSITE PÅ WWW.FRILUFTSLAGERET.DK

FRILUFTSLAGERET GIVER DIG RÅD

For os er friluftslivet en livsstil. Med en bred baggrundsviden inden for næsten alle former for udeaktiviteter, er vi i stand til at rådgive dig, uanset hvilken type udeliv, du dyrker.

Friluftslageret har det største udvalg af udstyr til friluftsliv. Kig forbi forretningen i Odense eller besøg vores butik på nettet på www.friluftslageret.dk og se vores store udvalg. Rekvirer katalog på 63 12 37 37 eller via hjemmesiden.

Ungdomsskolen, lærere og elever opnår 20% rabat på alle* varer i Friluftslageret.

(*Gælder ikke GPS, mad- og tilbudsvare.)

friluftslageret

LÆSSØEGADE 12 · 5000 ODENSE C. · Tel.: 63 12 37 37 · Fax: 63 12 37 36 · WWW.FRILUFTSLAGERET.DK
ÅBNINGSTIDER I BUTIKKEN: MAN-TOR 10:00-17:30 · FRE 10:00 - 19:00 · LØR 10:00-14:00 · WEBSITEN ER ALTID ÅBEN